

tamen dicis : *Convertimini ad me, filii hominum*; et iterum clamitas : *Revertere, revertere, Sunamitis; revertere, revertere, ut intueamur te* (Cant. vi, 12).

7. Propterea obsecro vos, dilectissimi, qui remiscimini Domini, ne taceatis, et ne detis silentium ei : audientes jugiter quid loquatur in vobis Dominus Deus, quoniam loquetur pacem. Felix proinde et beata anima, quæ venas susurrii divini percipit in silentio, frequenter iterans illud Samuelis : *Loquere, Domine, quia audit servus tuus* (I Reg. iii, 9). Hic ergo hodiernus sermo finem accipiat, ut etiam tacentibus nobis Deum intus audiamus loquentem et suadentem de regno suo, tanto utilius quanto subtilius, per internam scilicet inspirationem. Si qua tamen adhuc de audienda hac Domini voce ipse suggesserit, alio sermone tractabimus, ne **1133** B præsertim in tam utili ac spiritali materia, mentes vestras longitudine sermonis oneremus.

SERMO XXIV.

*De multiplici utilitate verbi Dei.*

1. Tenetis, credo, quemadmodum hesterno sermone de ea, quæ nobis admodum necessaria est, discretione spirituum admonuerimus sollicitudinem vestram : ut contra venenosos serpentis antiqui sibilos, contra mortiferos sirenæ cantus, aures cordis jugiter obturare studeatis; ut nec spiritum carnis loquentem mollia, nec spiritum mundi vana suggerentem, nec spiritum nequitie audiat immittentem amaritudines, et scandala seminantem. Sed hujus specialiter astutias nosse necesse est, hujus cogitationes non expedit ignorare. Interdum enim transfiguratur se malignus ille et nequam spiritus in angelum lucis (II Cor. xi, 14), ut virtutis simulatione plus noceat. Sed et tunc quoque, si diligenter advertimus, nunquam nisi amaritudinis et discordiæ seminaria spargit. Suadet enim nonnullis singularia jejunia quædam, unde cæteri scandalizentur; non quia jejunium diligit, sed quia scandalum delectetur. Multa quoque in hunc modum solet afferre, quæ tamen a divina sapientia facile discernantur, si apostolicam illam beati Jacobi definitionem præ oculis habeamus, qui divinam describens sapientiam, ait : *Sapientia quæ a Deo est, primum quidem pudica est, deinde pacifica* (Jac. iii, 17). Omnem ergo cogitationem, in qua hæc duo non concurrunt, a Dei sapientia alienam esse non dubites. Eam vero quæ pudica videtur, nec ad vitia trahit aperte, sed virtutis præterdit imaginem; tunc demum a Deo noveris esse, si pacifica sit, si praelati tui atque spiritualium fratrum approbatur judicio; quoniam non faciet Dominus Deus verbum, quod non revelaverit servis suis.

2. Quanta vero devotione, quanta humilitate, quanta sollicitudine cogitatio salubris non aliter quam divinæ dignationis sermo suscipi debeat, et hesterno sermone partim jam diximus, et hodierno nihilominus aliquanto latius persuadere conabimur. Beati enim qui audiunt verbum Dei, et custodiunt illud (Luc. xi, 28). Vultis nosse quam beati? Pri-

um quidem sonans in auribus animæ vox divina, conturbat, terret, dijudicatque : sed continuo, si non avertis aurem, vivificat, liquefacit, calefacit, illuminat, mundat. Denique et cibus noster est, et gladius, et medicina, et confirmatio, et requies, resurrectio quoque et consummatio nostra. Nec mireris quod verbum Dei jam nunc inveniatur omnia in omnibus esse, quantum spectat ad justificationem : siquidem et futurum est omnia in omnibus ad glorificationem. Audiat illud peccator, et conturbabitur venter ejus; a voce illa carnalis anima contremiscet. Omnia namque cordis secreta rimatur atque dijudicat sermo vivus et efficax, cordium atque cogitationum perscrutator. Unde et licet mortuus in peccato, si audieris vocem Filii Dei, vives. Sermo enim quem loquitur, spiritus et vita est. Si cor tuum induratum est, memento Scripturæ dicentis : *Emittet verbum suum, et liquefaciet ea* (Psal. cxlvii, 18); et item : *Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est* (Cant. v. 6). Si tepidus es, et evomi jam formidas, non discedas ab eloquio Domini, et inflammabit te; quia eloquium ejus ignitum est valde. Quod si tenebras ignorantie plangis, diligenter audi quid loquatur in te Dominus Deus : et erit lucerna pedibus tuis verbum Domini, et lucem semitis tuis.

3. At fortassis tanto amplius doles, quanto clarius peccata etiam minima illuminatus agnoscis; sed sanctificabit te Pater in veritate, quæ est utique sermo ejus, ut inter apostolos audire merearis : *Jam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis* (Joan. xv, 3). Jam vero cum laveris inter innocentes manus tuas ecce paravit in conspectu tuo mensam, ut non solo pane vivas, sed ex omni verbo, quod procedit de ore Dei **1134** et in fortitudine cibi illius curras viam mandatorum ejus. Ubi si consistunt adversum te castra, et prælium tentationis insurgit, arripe gladium spiritus, quod est verbum Dei, et in eo facile triumphabis. Quod si forte, ut est certaminis consuetudo, contigerit aliquando vulnerari, mittet verbum suum, et sanabit te, et eripiet te de interitionibus tuis : ut in te quoque impleatur quod ait Centurio, cujus fines tam magnifice commendatur : *Domine, inquit, dic tantum verbo, et sanabitur puer meus* (Matth. viii, 8). Sed et si tiubas adhuc, confitere et clama : *Mei autem pene moti sunt pedes, pene effusi sunt gressus mei* (Psal. lxxii, 2); et in verbis suis confirmabit te : ut experimente discas quoniam verbo Domini cæli firmati sunt, et spiritu oris ejus omnis virtus eorum.

4. In his atque hujusmodi persevera, in talibus jugiter exercere, donec jam dicat Spiritus, ut requiescas a laboribus tuis. In hoc verbo quiesces dulciter, ac suaviter saporaberis, donec venit hora, cum omnes qui in monumentis sunt, audient vocem ejus, et procedent. Sed quo? Alii quidem in iudicium, alii vero in vitam æternam. Et quis scit si est dignus amore vel odio? Tunc maxime memor esto verbi tui servo tuo, Domine, in quo mihi spem dedisti, ut ab auditione mala non timeam : sed beata

magis auditio perducatur ad visionem, cum dicis : *Venite, benedicti Patris mei* (Matth. xxv, 34), etc. *Quicumque enim confitebitur me coram hominibus, ait ipse, hunc et ego confitebor in conspectu Patris mei et angelorum sanctorum* (Matth. x, 32; Luc. xii, 8) : quod nobis conferre dignetur ipse, qui constitutus est iudex vivorum et mortuorum. Amen (91.)

SERMO XXV.

*De verbis Apostoli, « Volo primum fieri obsecrationes, orationes, » etc. (I Tim. ii, 1).*

1. Quatuor mihi videntur orandi modos exprimeret Apostoli verba, dicentis : *Volo primum fieri obsecrationes, deinde orationes, postulationes, gratiarum actiones*. Sunt enim quos adhuc peccati conscientia terret et cruciat, nondum accepta resistendi virtute, tunc scilicet cum primum ipsos in peccatorum cæno jacentes Spiritus veritatis irradiat, et excitans erubescere facit, et timere Deum (92), dum vident immanitatem criminum, meritorum exiguitatem; et velut ardentem coram se gehennam expavescentes, quoniam in se ipsis boni nil inveniunt, aliunde apprehendunt unde tegantur. Sciunt enim quod non sit tutum in conspectu Domini Dei sui vacuos apparere contra legis præceptum (Exod. xxiii, 15), et multo minus id præsumere plenis stercore manibus audent. Quia ergo timent, et merito timent per se ipsos accedere, student quasi per alios supplicare. Tale est illud orationis genus; quo solemus uti **1135** dicentes : « Sancte Petre, ora pro nobis, » et similia. Maxime vero illud obsecratio est manifesta, « Per cruceum et passionem tuam, libera nos, Domine; » et cætera in hunc modum. Tale enim videtur, ac si latro deprehensus, et jam vicinus suspendio, quando penitus desperat, nec invenit in se unde veniam [alias misericordiam] deprecetur, extendens brachia dicat : Quia sic passus est Christus; ut eorum a quibus tenetur, animos moveat ad pietatem.

2. Credo ego de talibus dici posse, *quia regnum cælorum vim patitur, et violenti rapiunt illud* (Matth. xi, 12). Vim faciebat regno cælorum Publi-

(91) In manuscripto Sancti Ebrulfi sic finitur hic sermo, incipiendo a n. 4.

*In his atque hujusmodi interim exercere; donec ipsa, quæ certantem adjuvat, vox Domini ad requiem evocet triumphantem, sitque in magnificentia quæ nunc est in virtute, amodo jam dicente spiritu, ut requiescas a laboribus tuis. Erit sane quando et ipsum corpus de pulvere vox eadem suscitabit, quando omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei, et procedent. Opus est etiam ut tunc quoque memor sit verbi sui servo tuo, in quo tibi spem dedit, ut non timeas ab auditione mala : sed verbum bonum, Venite, inquit, benedicti Patris mei.*

*Hæc est vox quæ perducit ad vultum, ut jam dicere merearis et tu, quia auditu auris audivi te, et nunc oculus meus videt te. Non facile ego crediderim quia pigeat tunc audisse comminationes, correptiones sustinuisse, tolerasse increpationes, in quibus iter erat quo ostenderet tibi salutare suum. Jam vero cum hæc omnia ita se habeant, et alius quoque innumeras audiendæ divinæ vocis utilitates perhibeant non tam Scripturarum testimonia, quam animarum experientia, quid nos miseri tanta varietate distrahimur,*

canus ille, qui dum non auderet oculos ad cælum levare, ipsum cælum ad se potuit inclinare (Luc. xviii, 13, 14). Simile aliquid mulier illa egisso videtur, quæ profluvium sanguinis habens, dum timeret ad Christum accedere, fecit ab eo virtutem exire. Furtim enim tetigit fimbriam, et curata est ab infirmitate : unde et dedignantis quodam modo verbum videtur, quod de ea Dominus ait : *Quis me tetigit?* Et addidit : *Sensit me exisse virtutem* (Luc. viii, 43, 46). Non eredo quod sit inter non quispiam; sed forte nonnulli in habitu vel sæculari conversatione potuerunt aliquando experiri quod loquor, ut inviti fluxum sanguinis paterentur, ejus, inquam, sanguinis qui regnum Dei non possidebit (I Cor. xv, 50). Etenim qui facit peccatum, servus est peccati (Joan. viii, 34) : nec sua se poterit continere virtute, etiam cum volet. Huic ergo minime expedit per seipsum ad Christum accedere, sed tangere, si quam invenerit, ejus fimbriam, hoc est eum considerare hominem, quem humiliorem [alias, meliorem] viderit, et extremum in Ecclesia, quæ est vestis Christi; eum, inquam, qui elegit abjectus esse in domo Dei, oportet considerare; quoniam is vere est fimbria posita in ora vestimenti, ad quam utique spiritualis unguenti descendens a capite copia tota decurrit. Hunc si beneficiis aliquibus, seu prece humili, aut confessione pura tetigerit, ut affectum ejus erga se moveat ad compatiendum sibi; habeat fidem, et sine dubitatione sanabitur, illud tamen noverit fimbria, non a se, sed a Christo exiisse virtutem, qui et tangi se protestatur in fimbria. Expressi nunc vobis : quantum potui, quale sit, et cui animæ necessarium genus obsecrationis.

3. At vero jam continendi virtute accepta, securus accedit, qui sibi conscius fuerit, pro delictis præteritis veniam quaerens; et oratione utitur, quæ nimirum oris est ratio, quando jam ore suo loquitur cum Deo suo. Hinc illud est quod Maria Magdalene, quanquam non minus humilis hæmorrhœissa illa, non sic tamen veretur accedere, sed rigat lacrymis

*caducam mendicantes utique consolationem! Quasi vero non sit nobis ad manum absque omni difficultate in verbo, quod prope est utique in ore et corde nostro, quidquid salutis, quidquid jucunditatis, quidquid delectationis est invenire. Bene proinde beati qui verbum hoc vitæ audiunt et custodiunt illud. Custodiunt sane dixerim, non aliter quam depositum pretiosissimum, ut ibi cor habeant, ubi est thesaurus eorum.*

*Dico autem breviter quæ occurrunt interim ex his quæ huic videntur custodiæ necessaria. Primum quidem, ut ponas cor tuum audire diligentius quid loquatur, propter illud quod scriptum est : Quia ignorans ignorabitur. Dehinc ut opere impleas quod audisti, quia scienti bonum et non facienti, peccatum est illi. Postremo, ut quæcumque occurrerint adversa, sustineas patienter : quia verbum hoc non solum quid agere debeas docet, sed et ostendit tibi quanta te oporteat pati. Hæc plane latra est, cultus debitus soli Deo. ut sollicitus sis voluntatem ejus prudenter intelligere; et ubi necesse est, aut potenter implere, aut sustinere patienter.*

(92) Manuscripti, eos.



pedes, capillis tergit, ungit unguento, osculatur ore devoto (*Luc. vii, 38*). Unde satis liquet, quod omnino jam proposuerat in corde suo a peccato deinceps abstinere: et quasi profluvium stabat. Quod si jam consecutus es et tu, primum est ut ipsi Domino in oratione loquens, recogites annos tuos in amaritudine animæ tuæ.

4. Dehinc postquam in lamentis poenitentiae aliquandiu perseverans, hilaritatem quamdam et fiduciam conceperis indulgentiæ, accede jam ad postulationes; ut secure, tanquam receptus in gratiam Domini, tibi et conservis tuis audeas petere quod oportet. At fortassis requiras, unde aut quomodo nosse poteris, utrum hanc [*alias, jam*] consecutus sis indulgentiam. Sic nimirum conservandæ humilitatis gratia, divina solet pietas ordinare ut quanto quisque plus proficit, eo minus se reputet profecisse. Nam et usque ad supremum exercitii spiritualis gradum, si quis eo usque pervenerit [*alias, profecerit*], aliquid ei de primi gradus imperfectione relinquitur, ut vix sibi primum videatur adeptus. Attamen scio quid hodie lectum sit in Evangelio (92\*). Dixerat Jesus paralytico: *Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua*: et reputatum est ei ad blasphemiam. At ille, cui nimirum cogitatio hominis **1136** confitetur: *Quid, inquit, cogitatis mala in cordibus vestris? Blasphemare me blasphematis, et quasi ad excusandum visibilis curationis virtutem, me invisibilem dicitis usurpare* (93). Sed ego vos potius blasphemus esse convinco, signo probans visibili invisibilem potestatem. *Ut sciatis, inquit, quia potestatem habet Filius hominis in terra dimittendi peccata (tunc ait paralytico): Surge, tolle grabatum tuum, et ambula* (*Matth. ix, 2-7*). Et tu ergo si jam surgis desiderio supernorum, si grabatum tuum tollis, corpus scilicet a terrenis elevans voluptatibus, ut jam non feratur anima concupiscentiis ejus, sed magis ipsa, ut dignum est, regat illud, et ferat quo non vult: si demum ambulas, quæ retro sunt obliviscens, et ad ea quæ ante sunt, te extendens desiderio et proposito proficiendi, curatum te esse non dubites. Neque enim surgere poteris, si non aliquatenus onus esset alleviatum; nec grabatum tollere, nisi exoneratus magis; quia nec ambulare in fervore conversationis cum peccatorum gravi mole possibile est.

5. Propter quod fiducialiter jam postulare potest qui ejusmodi est: tantum caveat, ne forte aut postulet non postulanda; aut nimis postulet quæ a Deo sunt postulanda; aut ea tepide quærat, quæ a toto affectu, et omni tempore sunt quærenda. *Petitis, et non accipitis*, ait Jacobus, *eo quod male petatis, ut in concupiscentiis vestris insumatis* (*Jac. iv, 3*). Sic agit omnis qui terrena quærit ultro necessitatem, qui mundialem gloriam sectatur, aut voluptatem.

(92\*). Hinc patet, hunc sermonem habitum fuisse Dominica 18 post Pentecosten.

(93). Ita in manuscripto Colbertino et Majoris-Monasterii; in editis, *ad excusandum vim visibilis*

Tale est etiam quod solent sæculares homines mortem inimicorum in orationibus postulare, cæteraque similia quæ non oportet. At vero temporalia, si defuerint, petenda quidem sunt, quantum necessitas humana requirit; sed juxta beati Gregorii sententiam, non sunt hæc nimie requirenda. In quo genere etiam illa spiritualia sunt, sine quibus nihilominus salus constare potest, ut sermo scientiæ, gratia curationum, omniaque, de quibus certum non habemus quod expediant nobis: utpote si te fatiget tentatio, supplicandum quidem pro ea ut auferatur a te, sed non nimis obnixè, quoniam in talibus meminisse semper oportet apostolicæ illius sententiæ: *Nos enim quid oremus, sicut oportet, nescimus* (*Rom. viii, 26*); et Deo magis committere, quam temere aliquid apud nos definire. Hæc autem sunt toto affectu, et omni tempore postulanda; hæc sunt, pro quibus incessanter et quam obnixè poterunt, ad Deum clament desideria tua: ut habeas gratiam ejus bonam, et placere possis in oculis pietatis ipsius, et in eo vivas, et moriaris in ipso, ut gloriam ejus videre, et ipso frui in perpetuum merearis. De his enim dictum est: *Sine intermissione orate* (*I Thess. v, 17*). Unde et propheta: *Exquisivit, inquit, te facies mea; faciem tuam, Domine, requiram*; et alibi: *Unam, ait, petii a Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ* (*Psal. xxvi, 8, 4*).

6. Porro ad quartum genus orationis, quod est gratiarum actio, per paucos attingere credo (93); et quo rarius, eo pretiosius est. Multam enim prorsus gratiam inveniet apud Deum, quem juxta promissionem suam exaudit antequam invocetur (*Isa. lxxv, 24*); et testimonium reddet spiritui ejus Spiritus quem habet ex Deo, quoniam exauditum est desiderium ejus, ita ut certus jam non orare, sed gratias agere possit. Sic enim habes in Lazari resurrectione, ubi Dominus, licet prius nihil orasset: *Pater, inquit, gratias ago tibi, quia audisti me* (*Joan. xi, 41*). Prima igitur, id est obsecratio, verecundo fiat affectu. Secunda, quam proprie diximus orationem, affectu puro: ut videlicet non dissimulemus peccata, non nos palpemus, scientes quod sic quisque misericordiam invenit apud Deum, si inventus fuerit durus iudex in semetipsum. Tertia, id est postulatio, amplum quærit affectum, et fiduciæ latitudinem, sicut scriptum est: *Postulet autem in fide nihil hæsitans* (*Jac. i, 6*). Credo enim propterea dictum: *Quemcunque locum calcaverit pes vester, vester erit* (*Josue i, 3*); quod tantum impetrabimus, quantum porrexerimus pedem fidei. Quarta, quæ est gratiarum **1137** actio, ipsa debet esse devotione plenissima, et deliciis affluens.

7. Jam vero de reverentia orationis, in eo quod lectum est in capitulo, ipsius Regulæ vos modo sol-

*curationis virtutem, mihi invisibilem usurpare.* Idem sensus.

(93) Id explicatur infra, Sermone 27 de Diversis, num. 5 et 6.

licitavit auctoritas (*Reg. S. Benedicti, cap. 20*), ex cujus occasione aliqua de oratione dicenda putavi. Illud tamen breviter dico, nonnullos, ut arbitror, experiri interdum in oratione ariditatem, et hebetudinem quamdam mentis: ut solis orantes labiis, non satis attendant neque quid dicant, neque cui loquantur, pro eo quod velut ex consuetudine quadam, cum minus digna reverentia et sollicitudine accesserunt. Quid enim aliud cogitare debet frater intrans ad orationem, quam propheticum illud: *Ingrediar in locum tabernaculi admirabilis, usque ad domum Dei?* (*Psal. xli, 5*). Omnino siquidem oportet nos orationis tempore curiam intrare cœlestem, illam utique curiam, in qua Rex regum stellato sedet solio, circumdante innumerabili et ineffabili beatorum spirituum exercitu. Unde et ipse qui viderat, quia majorem numerum non invenit: *Millia, ait, millium ministrabant ei, et decies centena millia assistebant ei* (*Dan. vii, 10*). Quanta ergo cum reverentia, quanto timore, quanta illuc humilitate accedere debet a palude sua procedens et repens ranuncula vilis? Quam tremebundus, quam supplex, quam humilis, quam denique sollicitus, et toto intentus animo majestati gloriæ, in præsentia angelorum, in concilio justorum et congregatione sanctorum assistere poterit miser homuncio?

8. In cunctis igitur actionibus nostris multa opus est animi vigilantia, sed præcipue in oratione. Etenim, sicut in Regula nostra legimus (*Reg. S. Benedicti, cap. 19*), licet hora omni et omni loco oculi Domini [*alias additur et angeli super; alias tantum, super*] nos speculentur, maxime tamen in oratione. Licet enim semper videamur, sed tunc etiam præsentamur et ostendimus nos, quasi facie ad faciem cum Deo loquentes. Porro quamvis ubique sit Deus, in cœlo tamen orandus est, ibique orationis tempore cogitandus: ut mens nostra non oratorii tecto, non aeris spatio, non ipsa retardetur nubium densitate, juxta eam formam, quæ nobis a Christo tradita est, ubi ait: *Sic orabit: Pater noster qui es in cœlis* (*Matth. vi, 9*). Cœlum enim quodam prærogativa etiam sedes sive thronus Dei vocatur; quia ad eam comparisonem, qua Deum in cœlis angeli sancti et electorum animæ vident, nos miseri et peregrini super terram vix solum nomen habere videmur. Sic igitur oret qui orat, tanquam assumptus et præsentatus ei, qui sedet super excelsum thronum in angelis, qui minime ceciderunt; et elevatum in hominibus, quos suscitavit de pulvere inopes, et erexit de stercore pauperes: sic, inquam, semetipsum consideret et sic attendat, tanquam præsentatum Domino majestatis, ut dicat cum Abraham: *Loquar ad Dominum meum, cum sim pulvis et cinis* (*Gen. xviii, 27*). Et quia tuo præcepto commonitus, tua institutione formatus, id præsumo, Domine fons pietatis.

#### SERMO XXVI.

*De voluntate nostra divinæ voluntati subjicienda.*

1. Audistis nunc ex Regula nostra (*Reg. S. Bene-*

*dicti, cap. 7*), matres, de humilitate sententiam Christi [*alias deest Christi*]: cui ego, quoties legitur, toto animo intentos vos esse volo. Insipiens est enim et insanus, quicumque in aliis vitæ meritis, quicumque in alia religione seu sapientia, nisi in sola humilitate confidit. Apud Dominum, fratres, jus habere non possumus, quoniam in multis offendimus omnes; sed nec fallere eum: ipse enim novit abscondita cordis: quanto magis opera manifesta? utique nec resistere viribus, quoniam omnipotens est. Quid ergo restat, nisi ad humilitatis remedia tota mente confugere, et quidquid in aliis minus habemus, de ea supplere? Sed, o mira vanitas! o mira fatuitas cordis nostri! cujus elationem [*alias, elevationem*] perfecte reprimere, cujus cervicosos motus omnino domare, humilitatis materia tanta non sufficit, quin superbiat adhuc terra et civis (94).

2. Porro totius humilitatis summa in eo videtur consistere, si voluntas nostra divinæ, ut dignum est, subjecta sit voluntati, sicut ait Propheta: *Nonne Deo subjecta erit anima mea?* (*Psal. lxi, 1*). Scio quidem creaturam omnem, velit, nolit, subjectam esse Creatori; sed a creatura rationali voluntaria subjectio quæritur, ut voluntarie sacrificet Domino, et confiteatur nomini ejus: non quia terribile et sanctum, non quia omnipotens, sed quia bonum est. At vero subjectionem istam triplicem esse necesse est: ut quod certum est Deum velle, id nos velimus omnino; et quod certum est eum nolle, similiter exsecremur et nos; quod autem incertum est utrum velit an nolit, neque velimus ex toto, neque penitus non velimus. Hic certe, fratres, in hoc medio totum periculum est religiosorum, dum infeliciter blandimur nobis, et palpantes seducimus nosmetipsos. Hinc accidit ut dissimulemus Domini quærere voluntatem, dum et nostram facere, et aliquam de ignorantia habere volumus excusationem. Quis enim est ille tam infelix monachus, qui id nolle audeat, quod certum est Deum velle; aut quod certum est eum nolle, id velle præsumat? Sed in medio periculum est his, qui jam egressi de sæculo, in loco conversionis habitant, tanquam in paradiso voluptatis: sicut in medio paradisi lignum transgressionis positum erat, in quo prævaricati sunt parentes primi; lignum scientiæ boni et mali; non tantum boni, vel mali solius, sed boni et mali.

3. Propterea rogo vos, fratres, diligenter attendite, quia nihil mihi occurrit quod utilius possitis audire. Ubi certa est Dei voluntas, omnino nostra sequatur, in his videlicet, de quibus certum aliquid in Scripturis invenimus, aut ipse Spiritus manifeste clamat in cordibus nostris quid sentiendum sit, ut est caritas, humilitas, castitas, obedientia, cæteraque virtutes; hæc approbemus indubitanter et appetamus, quæ placere Deo scimus indubitanter. Sic et ea omnimodis odisse debemus, de quibus certum est quod oderit ea Deus, ut est apostasia, fornicatio, iniquitas, impatientia. In his vero rebus, de quibus nihil

(94) Deest in manuscripto Cisterciensi *quin..... cinis.*



certi possumus invenire, nihil certum voluntas nostra definiat; sed magis pendeat inter utrumque, aut saltem neutri parti nimis adhæreat, cogitans semper, ne forte altera pars Deo magis placeat; et parati simus voluntatem ejus sequi, in quacunque partem eam cognoverimus inclinari. Nemo super his quæ certa sunt hæset; nemo dubia pro certis admittat; nemo sibi in dubiis iudicium vindicet, præcipitve sententiam; et experiemur quod scriptum est: *Pax multa diligentibus legem tuam, Domine, et non est illis scandalum* (Psal. cxviii, 165). Unde enim sunt scandala, unde turbatio [*alias*, tribulatio], nisi quod propriam sequimur voluntatem, et temere quod volumus in corde nostro definientes, si quo modo id prohiberi contingat aut impediri, contiano etiam in impatientiam, in murmurationem et in scandalum proni sumus: non attendentes quoniam omnia cooperantur in bonum his qui secundum propositum vocati sunt sancti; et ipse, qui nobis casus videtur, sermo quidam Dei est, suam nobis indicans voluntatem? At quicunque nihil certum de hujusmodi in corde suo posuerit, quacunque partem postea convertatur, scandalizari non poterit. Aut si quid facere cogitat, unde mandatum certum non habet, si voluntatem suam suspensam tenuerit, donec prælatum suum interroget, et ab eo quærat Domini voluntatem, cui vice ipsius obedit, non conturbabitur, quidquid ei præcipiatur; quoniam vere pax multa diligentibus legem Domini, et non est illis scandalum.

4. Porro quod dixi, voluntatem suspensam teneat, aut voluntatem suam divinæ subiciat voluntati; non de concupiscentiis desideriorum, non de affectionibus dico. Illud enim impossibile est, dum adhuc in hoc peccati corpore, in hoc corpore mortis anima detinetur. Quid enim esset aliud quam vita æterna, tota affectione divinam in omnibus sequi voluntatem? Sed consensum nostrum necesse est divinæ subicere voluntati, **1139** si pacem æternam, si pacem desideramus habere præsentem, sicut scriptum est: *Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis* (Joan. xiv, 27). *Domine, ait Propheta, in lumine vultus tui ambulabunt, et in nomine tuo exsultabunt tota die* (Psal. lxxxviii, 16, 17). Alius enim ambulat in lumine vultus sui, sollicitus facere suam voluntatem, et beneplacitum cordis sui considerans. Alius ambulat in lumine vultus humani, in eo semper intentus quid hominibus placeat, quid mundus iudicet: de quo Dei propheta loquitur: *Diem hominis non concupivi, Domine, tu scis* (Jerem. xvii, 16). Contritio et infelicitas in viis eorum, et viam pacis non cognoverunt, non est timor Dei ante oculos eorum (Psal. xiii, 3). Nam, qui timorem Dei semper habet præ oculis, viæ ejus, viæ pulchræ, et omnes semitæ ejus pacificæ (Prov. iii, 17). *Venite ad me*, inquit, *omnes qui laboratis et onerati estis*, quos vestra, seu alienæ voluntatis dura premit servitus; *et invenietis requiem animabus vestris. Jugum enim meum suave est, et onus meum leve* (Matth. xi, 28-30). Quanto enim benignior et dulcior [*alias*, suavior] est divina

A clementia quolibet homine, tanto suavius esse manifestum est jugum ejus cæteris oneribus. Propterea homines sibi ipsis aut aliis hominibus placere studentes, confusi sunt: sed, qui in lumine vultus tui ambulant, Domine, id solum cogitantes, quomodo tuam faciant voluntatem, et toto corde contendentes placere tibi, nunc quidem in nomine tuo exsultabunt tota die, et non erit illis scandalum, sed demum in justitia tua exsultabunt, quando exeuntes infirmitates suas, et intrantes in potentias tuas, memorabuntur justitiæ tuæ solius, ut eam tunc teneant sine labore, quam modo sequi laborant.

SERMO XXVII.

*Contra pessimum vitium ingratitude.*

1. Magna est super nos, dilectissimi, magna valde misericordia Dei nostri, quos tam ineffabili Spiritus sui virtute, tam inestimabili dono gratiæ suæ eripuit de vana nostra conversatione hujus sæculi, in quo eramus aliquando tanquam sine Deo, aut certe, quod execrabilis est, etiam contra Deum, non ignorantiam ejus habentes, sed contemptum. Cujus vitæ, aut potius mortis (*Anima enim quæ peccaverit, ipsa morietur* (Ezech. xviii, 4, 20)), utinam frequenter in oculis cordis nostri tetra versetur imago! quanta videlicet cæcitas, quanta perversitas illa fuerit! ut sedula meditatione pensantes miseriæ pondus, etsi non tam perfecte sicut est, aliquatenus tamen æstimare possimus liberatrici misericordiæ quantitatem. Jam vero si quis ex nobis diligenter considerare non negligat, non modo unde erutus, sed et ubi sit constitutus; non solum quid evaserit, sed et quid acceperit; non tantum unde revocatus sit, sed etiam quo vocatus: inveniet sine dubio cumulum hujus misericordiæ omnino mensuræ prioris excedere quantitatem. Neque enim fecit taliter omni nationi, ut non solum iudicia, sed et consilia sua manifestaret eis; sed omnino magnificavit facere nobiscum, non solum in servos assumens, sed et eligens in amicos. Neque enim nos elegimus eum, sed ipse elegit nos, et posuit nos ut eamus, et fructum afferamus: fructum, inquam, non solum non preceptorium, quod ad iudicium pertinens, notum sit etiam servis; sed nec perituum quidem, quod de consilio est, et revelatur amicis.

2. In hoc siquidem positi sumus, ut nec peccato serviamus (ipse enim est peremptorius labor), nec sæculo quoque, quemadmodum hi quos videmus subditos curis terrenis, etsi non culpæ; corporalibus officiis, etsi non flagitiis implicatos, et in ea quæ præterit hujus mundi figura pro sua suorumque præsentis sustentatione laborantes: quorum utique labor etsi non ad damnationem, minime tamen pertinet ad salutem; ita ut, etsi conservaverint fundamentum, detrimentum tamen patiantur, pereuntibus quæ superædificaverant; ipsi vero salvi sint, sic tamen quasi per ignem. Nobis autem quid dicitur? Quod consilium datur amicis? *Operamini non cibum qui perit, sed qui 1140 permanet in vitam æternam* (Joan. vi, 27). Nec cessamus ab operando hoc cibo,

etiam cum terrenis forte occupamur operibus, aut obedientiam dictante, aut fraternæ charitatis intuitu: quoniam dissimilis nobis intentio est ab his, quorum laborem perituum esse prædiximus. Dissimili proinde radici inhærens labor similis, non similiter habet perire; quoniam radicans est in ea, quæ nunquam perit [*alias*, excidit]. æternitate.

3. Denique si forte non quidem illicita, nec tamen expedientia sectantes, priori forsitan fornicatione relicta, stetissemus in conjugii castitate, non capientes quod de cælibe vita datum novimus esse consilium; sed a rapinis et fraudibus abstinentes, licite propriis rebus uteremur, necdum tamen ad perfectionem evangelicam attingentes, sicut scriptum est: *Si vis esse perfectus, vade, et vende omnia quæ habes; et veni, sequere me* (Matth. xix, 12, 21): hoc ipsum quantæ pietatis esset, si a tantis criminibus, in quibus multi ex vobis involuti, solum in se responsum mortis et iudicium certæ damnationis haberent, datum esset vel in inferiori aliquo respirare gradu? Prodigus certe filius ad filiorum numerum aspirare timebat, beatum se reputans, si forte vel in mercenariorum numero recipi mereretur: minime tamen sufficere potuit paternæ pietati, nisi tam copiosam ei misericordiam exhiberet, cui posset et ipse, qui nunquam a patre recesserat, senior filius invidere (Luc. xv, 11, 32). Sic et nos, dilectissimi, abundanter effusa super nos misericordia Dei nostri, de filiis iræ et diffidentiæ non solum in electorum recepit numerum, sed vocavit ad collegium perfectorum. Nam etsi forte aliquorum negligentia ad perfectionem non assurgit, ipsi viderint quid excusationis possint afferre; quoniam apostolicam omnes nos vitam professi sumus, apostolicæ perfectioni [*alias*, professioni] nomina dedimus universi. Quod sane non de ea gloria sanctitatis dixerim, quam non sibi tantum, sed universo orbi suscipere meruerunt, sicut scriptum est: *Suscipiant montes pacem populo, et colles justitiam* (Psal. lxxxi, 3): sed de eorum potius professione, quam pro omnibus Petrus loquitur, dicens: *Ecce nos reliquimus omnia, et secuti sumus te* (Matth. xiv, 27).

4. Sed jam omnino me movet, fratres mei, quid sibi velit, quod minus erga nos liberalis nunc divina clementia videatur ut quibus tanta contulit non rogantibus, non desiderantibus, imo et fortasse recusantibus, nunc orantibus, obsecrantibus, postulantis sæpissime, imo continue, videatur multo minora negare. Quid enim putamus, charissimi? abbreviata est manus Domini, an forte thesauri gratiæ defecerunt? Quid, inquam, putamus, utrum voluntas mutata sit, an imminuta [*alias*, immutata] facultas? Neutrum sane de eo æstimare licet, neutrum fas est credere de omnipotenti et immutabili majestate. Quid sibi vult ergo, quod incessanter orantes, obsecrantes, postulantes, non exaudimur, quibus tantam et tam gratuitam misericordiam præ-

(94\*) Ex hoc loco accepta videntur quæ leguntur in lib. 1 de Imitatione Christi, cap. 11: « Nunc pro

A rogavit? Nam si respondeat quis quod apostolo Paulo responsum est, sufficere nobis gratiam Dei (II Cor. xii, 9): plane omnino fallitur, cum pro ea quam maxime universæ orationes, obsecrationes, et postulationes nostræ fiant, ne ambulemus in magnis, aut in mirabilibus super nos, orantes nobis dari humilitatem, quanta decet, non dico sanctos, sed monachos peccatores: obsecrantes patientiam nobis tribui, quanta non dico in martyribus inventa, sed professioni nostræ necessaria est; postulantes charitatem, quoniam non dico angelis, sed patribus nostris, qui fuere homines similes nobis, passibiles, etiam et peccatores, divino munere collatam agnovimus ex testimonio Scripturarum.

5. Væ generationi huic miseriæ ab imperfectione sua, cui sufficere videtur insufficientia, imo inopia tanta! Quis enim ad perfectionem illam, quam Scripturæ tradunt, vel aspirare videtur? Non sine causa sane, cum sint nobis eadem cum patribus conversionis initia, dispar valde conversationis profectus invenitur: adeo ut cum ipsos profecisse de die in diem, et cursum **1141** consummasse legamus, apud nos magnus æstimaretur, si quis vel ipsa conversionis suæ primordia conservaret (94\*), ut non minus humilis aut timoratus, non minus sollicitus et circumspectus, non minus fervens spiritu, non minus patiens ac mansuetus in medio, quam in initio videretur. Quantos enim videmus quasi oblitos sui et peccatorum suorum, Dei quoque et beneficiorum ejus immemores, sic non redimere, sed amittere tempus, ut de moribus et affectionibus suis vix ultima apud ipsos mentio fiat? Quid istos aliud agere dixerim, qui seurrilitates et detractiones, jactantiæ et impatientiæ verba non reputant; facile contristant proximos, imo Scripturæ Dei qui in eis est; pusillorum scandala parvipendunt, ad increpationem aliorum aut negligentia quadam dormire videntur, aut iracundiæ facibus inflammantur; et cum his quasi gens quæ fecerit justitiam, accendunt libere ad ecclesiam; psallunt cum aliis, sed non spiritu neque mente; orationis tempore nescio quas ineptias meditantur; et ne ipsi quidem tremendo angelis participare verentur Dominici corporis sacramento? quid, inquam, istos aliud agere dixerim, quam securos jam de gratia Domini sui, fiducialiter de ea, quam longo tempore promeruerunt, familiaritate præsumere? Hoc nempe est quod vulgari proverbio dicitur: Familiaris dominus fatuum nutrit servum. Sed ubi est, dilectissimi, quod toties canitis; *Quoniam advena ego sum apud te et perigrinus, sicut omnes patres mei* (Psal. xxxviii, 13). Heu, heu! non invenitur qui redeat, et agat gratias Deo, nisi hic alienigena. *Nonne decem mandati sunt? et novem ubi sunt?* Meministis, credo, verba Salvatoris hæc esse, novem illorum ingratitude arguentis. Bene siquidem orasse, obsecrasse, postulasse leguntur, qui levaverunt vocem, dicentes: *Jesu, filii David, miserere* (94\*) Ex hoc loco accepta videntur quæ leguntur in lib. 1 de Imitatione Christi, cap. 11: « Nunc pro